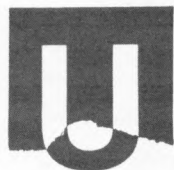

U POVODU GODIŠNJE KONFERENCIJE CIMAM-a

Los Angeles, rujan 1990.

mjesto uobičajenog izvještaja s puta, jugoslavenski članovi specijaliziranoga međunarodnoga Komiteta za muzeje moderne umjetnosti (CIMAM) Internacionalnog savjeta za muzeje (ICOM) pri UNESCO-u, žele ovim

putem upozoriti na ozbiljne probleme s kojima se u radu i djelovanju suočavamo na međunarodnim forumima.

Visoki ugled i povjerenje što ga kao redovni članovi CIMAM-a imamo u krugu svojih kolega iz cijelog svijeta, dokazan je već 1987. godine, kada nam je Izvršni odbor CIMAM-a povjerio organizaciju godišnje konferencije u Dubrovniku (Irina Subotić je član tog Izvršnog odbora od 1987. godine). Premda malobrojni u početku, tijekom gotovo deset godina aktivnog djelovanja u CIMAM-u, uvijek smo na godišnjim konferencijama živo sudjelovali u diskusijama i raspravama. Posljednjih se godina jugoslavensko članstvo u CIMAM-u znatno uvećalo novim, redovnim članovima s punim glasačkim pravom. Značajno priznanje radu u ovome međunarodnom forumu, koji godišnje okuplja između 80 i 100 najuglednijih stručnjaka iz područja moderne i suvremene umjetnosti (direktora i kustosa muzeja, pokrovitelja i kolekcionara), ove je godine potvrđeno i dodjelom – prvi put – čak četiriju putnih stipendija jugoslavenskim članovima CIMAM-a od strane Fondacije Paula Gettyja. Tako smo mogli prisustvovati ovogodišnjem sastanku u Los Angelesu, čime je omogućeno proširivanje našeg udjela novim i mlađim kadrovima. Indirektno, zahvaljujući aktivnom sudjelovanju u radu CIMAM-a, Želimir Košćević je pozvan da bude gost-urednik posebnog broja časopisa »The Journal of Decorative and Propaganda Arts«, koji će u cijelosti biti posvećen umjetnosti u Jugoslaviji u razdoblju od 1900. do 1945. godine. Napominjemo da je to treći put da je neki časopis u Americi u cjelini posvećen jugoslavenskoj umjetnosti (a drugi u poslijeratnom periodu). Promocija ovoga tematskog broja bit će u New Yorku 16. siječnja 1991., i trebali bi prisustvovati predstavnici/autori tekstova iz Ljubljane, Zagreba, Rijeke i Beograda. Na godišnjim sastancima CIMAM-a uspostavljaju se neposredni kontakti s najznačajnijim osobama koje direktno kreiraju muzejsku i izložbenu politiku u svojim zemljama, prezentaciju strane umjetnosti u svojim sredinama, kao i predstavljanje umjetnosti njihove zemlje u inozemstvu. Istodobno na sastancima se planiraju, a potom ostvaruju veliki međunarodni projekti, često od povijesnog značenja ne samo za struku već i za kulturne politike tih zemalja. Premda i sami radimo neposredno na takvim poslovima, u praksi smo onemogućeni da adekvatno iskoristimo svoju međunarodnu reputaciju, svoje znanje i povjerenje koje uživamo među stručnjacima, a koje je ostvareno isključivo našim osobnim profesionalnim zalaganjem u zemlji i inozemstvu. S tim povjerenjem u mogućnosti smo da iniciramo svaku vrstu kulturne suradnje između ustanova u kojima radimo i srodnih institucija u gotovo

svim zemljama Evrope, u Sjevernoj i Latinskoj Americi i Japanu. Posebno prisne veze imamo s kolegama u SAD, Izraelu, Njemačkoj, Francuskoj, Finskoj, Portugalu, Španjolskoj, Norveškoj, Poljskoj. Te naše mogućnosti, nažalost, ostaju neiskorištene zbog:

1. niskoga kulturnog standarda u Jugoslaviji, zbog populističkog shvaćanja kulture i umjetnosti, drugim riječima zbog odsutnosti svijesti o značenju kulture i umjetnosti za identitet jednog naroda i epohe;
2. neadekvatnih, afunkcionalnih i zastarjelih republičkih i federalnih mehanizama kulturne suradnje, unutar zemlje i s inozemstvom;
3. neefikasnog i neadekvatnog sistema financiranja velikih međunarodnih izložbi i projekata, bez poštivanja međunarodnih pravila u toj vrsti posla; jednostavno – bez dovoljno investicija za kulturu i umjetnost;
4. opće zastarjele muzejske tehnologije i pratećih službi (osiguranje, transport, izdavaštvo, propaganda);
5. nedostatka međunarodno konkurentnog sponzorstva.

Naše je saznanje da je cjelokupni sistem prezentacije naše umjetnosti u svijetu zastario i neadekvatan. Nije riječ samo o preživjelim, »ključevima« i parcijalizaciji interesa; riječ je i o medijskoj tehnologiji koju naša zemlja (u cijelosti i pojedinačno) nije u mogućnosti staviti u pogon prilikom realizacije većeg likovnog projekta.

Jugoslavenski kulturni centri, kao i osobe zadužene za kulturu pri našim diplomatskim predstavništvima, najčešće se u svojoj praksi opredjeljuju za amatersku kulturu, folklor i službene manifestacije, i takav njihov rad u profesionalnim krugovima ne nailazi na dobar odjek. (Naše iskustvo u New Yorku, međutim, pokazalo je da se uz veoma mala financijska sredstva, KIC u vrijeme direktora Damira Grubiše izborio za bolje i adekvatnije programe, što će po svoj prilici nastaviti i sljedeći direktor, Maja Levi.)

Umjetnici iz Jugoslavije, prije svega zbog političke situacije u zemlji, teško ili nikako ne nalaze svoje mjesto na velikim međunarodnim manifestacijama suvremene umjetnosti, jer stručnjaci koji ih pripremaju ne mogu da koordiniraju rad s osam centara, čak uz uvažavanje naših republičkih specifičnosti, pa često odustaju od bilo kakve suradnje. Raspoložemo s nekoliko recentnijih primjera naših propuštenih šansi za kvalitetno i visokoprofesionalno uključenje naše umjetnosti u svjetsku kulturnu razmjenu:

Dokumenta, Kassel; *Magičari zemlje*, Pariz; *Pariz oko 1930*, Španjolska, *Prostor umjetnosti*, Lenjingrad, i dr. velike izložbe, kao što su *EXPO 92*, Sevilla, i *Umjetnost u Evropi oko II. svjetskog rata*, London, predviđena za 1994/5., nisu predvidjele jugoslavensko sudjelovanje, jer se ne zna tko bi trebao dati dokumentaciju za našu prezentaciju. Naše osobno, privatno informiranje i materijal koji bismo ponudili ne mora nužno pokrivati sve interese. S druge strane, tamo gdje su jugoslavenski umjetnici (B. Dimitrijević, V. Veličković, M. Abramović, IRWIN) i prisutni, njihovo sudjelovanje je uglavnom neiskorišteno i bez podrške zemlje, u okviru naše moguće kulturne strategije, u cjelini i pojedinačno. Iako posjedujemo velik broj informacija o idejama i projektima, i premda su kolege i umjetnici za njih zainteresirani, nedostaju nam efikasni kanali za realizaciju i promociju naše umjetnosti u svijetu – prema visokim kriterijima koje moramo tamo zadovoljiti. U

međunarodnoj kulturnoj i umjetničkoj razmjeni traži se vrhunska kvaliteta i visoko profesionalna organizacija, kao i ravnopravno sudjelovanje partnera u realizaciji pojedinih velikih međunarodnih projekata u kojima zbog toga ne sudjelujemo. Iako imamo suvremenu umjetnost vrhunske kvalitete, u njenoj širokoj promociji posustajemo, kako zbog općeg tehničkog i tehnološkog standarda, tako i zbog krajnje kompliciranog, sporog i neprofesionalnog administrativnog djelovanja. Posebno se osjeća nedostatak globalne kulturne politike i ofenzivnije prisutnosti naše umjetnosti u svijetu, što ne možemo očekivati od drugih – već od naše strane koja kreira kulturnu politiku. Zbog toga – ma koliko se trudili da ispravimo ove propuste, mi nemamo nikakvog utjecaja na formiranje neke zajedničke (opće ili pojedinačne) kulturne politike, pa naše sugestije kolegama ostaju tek dobre riječi bez krajnjeg efekta. Tako, na primjer, velika izložba koju za Češko-Slovačku, Poljsku i Mađarsku pripremaju četiri najveća muzeja moderne umjetnosti u svijetu (iz New Yorka, Londona, Pariza i Amsterdama) s prikazom značajnih ostvarenja nastalih u posljednjih dvadeset godina, nije obuhvatila Jugoslaviju opće ili pojedinačno. Mi smo još jednom nastojali da ta izložba ne zaobiđe našu zemlju, ali to najmanje zavisi od nas. Svjesni smo da je suvremena umjetnost samo dio jedne opće kulturne strategije kojom jedna zemlja prezentira sebe i svoju kulturu u svijetu. Ali, kako god taj segment bio mali (a po našem mišljenju on to nije jer je vizualna kultura univerzalni govor i kao takav ima sve veće opće značenje), nedjeljiv je dio cjeline kojom se neka zemlja predstavlja u svijetu. Naš je dojam da je taj segment u potpunosti zanemaren, ne po količini već po kvaliteti, da je prepušten privatnoj inicijativi i slučaju, amaterskoj i diletantskoj anarhiji. Nismo ti koji bismo ovu praksu mogli prekinuti, ali s punom odgovornošću tvrdimo da nas nastavljanje takve kulturne prakse sve više i više udaljava od svijeta kojemu deklarativno težimo.

Primljeno: 12. 11. 1990.

Želimir Košćević
MSU (GGZ), Zagreb

Jure Mikuš
Moderna galerija, Ljubljana

Branka Stipančić
MSU (GGZ) Zagreb

Irina Subotić
Narodni muzej, Beograd

GODIŠNJI SASTANAK KOMITETA ZA DOKUMENTACIJU CIDOC ICOM-a

Branka Šulc

odišnji sastanak CIDOC-a i Muzejskoga dokumentacijskog foruma, održan u Ateni i Nafplionu u Grčkoj od 30. rujna do 6. listopada 1990. zajednički su organizirali CIDOC-ICOM-a i Nacionalni komitet ICOM-a Grčke.

Sastancima je prisustvovalo 167 stručnjaka za područje muzejske dokumentacije i informatizacije iz evropskih i izvanevropskih zemalja. U skladu s usvojenim rezolucijama o informatizaciji muzejske djelatnosti 15. generalne konferencije u Haagu i Komitet za dokumentaciju je intenzivirao svoje djelovanje i umnogome ga proširio i na nova područja. U svrhu podrške razvoju i primjeni dokumentacijskih standarda i šireg pristupa muzejskim informacijama te jačanju svijesti o važnosti tih informacija kao ogromnoga novog informatičkog potencijala unutar ICOM-a, CIDOC je preuzeo ulogu značajnoga koordinativnog i provedbenog punkta za brojne nove zadatke muzeja potkraj 20. st. Orijentirajući se pri radu na ovom skupu na prezentiranje dosega i novih programa po pojedinim radnim grupama i zajedničkom svakodnevnom raspravom po svim razmatranim podtemama, ovogodišnji je skup ukazao i na nužnost intenzivnijeg pristupa rješavanju informatizacije muzejske djelatnosti. Među programima prezentiran je i projekt Međunarodne razmjene muzejskih informacija, istraživački rad CHIN-a (Canadian Heritage Information Network) koji se provodi u suradnji s UNESCO-m radi šire razmjene kulturnih informacija. Prezentirana su dva međunarodna projekta – Conservation Information Network, koji pokazuje i vrijednost suradnje među muzejskim organizacijama te model međunarodnog informacijskog servisa za evidenciju ukradenih pokretnih spomenika kulture, što je inicirao UNESCO. Raspravom o legalnim aspektima transfera podataka, evropskih članova CIDOC-a i prezentacijom toga istraživanja te modela za primjenu transfera podataka utvrđena je dinamika dovršenja toga projekta do sljedećeg sastanka CIDOC-a u 1991. godini. Informacijski centar ICOM-a sudjeluje u projektu modela evropske muzejske mreže Evropske zajednice, unutar kojeg je 18 suradnih institucija (9 muzeja i 9 privrednih organizacija iz evropskih zemalja). Komunikacijska aplikacija bit će testirana unutar komunikacijske mreže i prezentirana na izložbi *EXPO* u Sevilli 1992. godine. Ta mreža prezentira i mogućnosti samog ICOM-a u istraživanjima različitih muzejskih informacijskih izvora. Prezentirana su i dva modela informacijskih projekata: SWETERM koji se provodi u Švedskoj na razini cjelokupne muzejske djelatnosti i financijski ga podržava vlada, u svrhu da se poveća mogućnost švedskih muzeja u razmjeni informacija o muzejskim predmetima uz paralelno utvrđivanje tezaurusa muzejskih pojmova (društvenih i prirodnih znanosti). NARCIS je projekt koji provodi pet konzervatorskih laboratorija u muzejima unutar Evropske zajednice, Louvrea, muzeja iz